

DOSYA EDITÖRÜ'NDEN

Tufan KAAN*

Sosyal Güvenlik başlığında bir dosya oluşturmayı 2004 Aralık ayında yaptığımız toplantıda kararlaştırdık. AKP Hükümeti "Beyaz Rapor" adını verdiği ve Dünya Bankası uzmanlarıyla birlikte hazırladığı raporu Eylül ayında kamuoyuna açıklamıştı. Sosyal Güvenlik alanında yapılacak reform ve yapısal değişiklikleri içeren bu rapor, ruhunu ve felsefesini Dünya Bankası'nın 2000 yılında hazırladığı ülke raporları içinde yer alan "Sürdürülebilir Büyüme İçin Yapısal Reformlar" isimli rapordan alıyordu.

1999 yılında başlayan sosyal güvenliğin özelleştirilmesi süreci bu reform çalışmasıyla çok önemli bir aşamaya geliyordu. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SSGSS) yasa tasarısında ifadesini bulan sosyal güvenliğin özelleştirilmesi süreci, arkasında uluslararası sermayenin neo-liberal politikalarının ve dayatmalarının yattığı, ulusal değil uluslararası bir süreçtir. Bu noktada yaşanan süreç ve yapılmak istenen düzenlemeler sermaye sınıfının ideolojik bir saldırıdır. Doğal olarak bu ideolojik saldırıya karşı duruşun da, güçlü, ideolojik bir örgütlenme ile mümkün olabileceğini görmek gerekir.

Sosyal politikadaki değişim ve sosyal güvenlik reformları, salt basit teknik, idari ve yönetsel değişiklikler gibi topluma sunulmaya çalışılmaktadır. Oysa yapılmak istenen değişiklikler ciddi iktisadi tercihlerin yanı sıra toplumsal sürecin ve toplumsal yapılanmanın yeniden kurgulanmasına yöneliktir. Bu nedenle sosyal güvenlik alanında yapılan ve yapılmak istenen reformlar teknik değil, toplumsal bir müdahale çabasıdır. Bu müdahale sınıfın kazanımlarını, toplumsal dayanışma ve kamusal çıkarı ortadan kaldırmayı hedefleyen neo-liberal bir saldırıdır. Bu nedenle Toplum Hekim Yayın Kurulu olarak, sosyal güvenlik dosyası üzerinden bu alanla ilgili tartışmaları sizlerle paylaşmayı önemsiyoruz.

Dosyamızda yer alan ilk yazı Özgür Müftüoğlu'nun "Tarihsel Süreçte Bir Parantez: Sosyal Güvenlik Hakkı" başlıklı yazısında; sosyal güvenliğin tarihsel gelişimi ve sosyal güvenlik haklarının kazanımında işçi sınıfının mücadelesinin ve sosyalizm alternatifinin sosyal güvenliğin gelişimindeki rolünü ortaya koyarken, II. Dünya Savaşı sonrasında işçi sınıfının sistemle bütünleşme süreci içine girdiği dönemlerde değişime ve dönüştürme gücünün zayıfladığını ortaya koyuyor. "Türkiye'de Sosyal Politikanın Dönüşümü" başlıklı yazısında Metin Özüoğlu; sosyal politika alanında dünya çapında yaşanan dönüşümün Türkiye'deki yansımalarını tartışmaya açıyor. Yüksel Akkaya, "Avrupa Birliği, İşçi Sınıfı ve Sosyal Güvenlik" makalesinde; sosyal güvenliğin uluslararası düzenlemelere konu oluşunun, işçi sınıfının iktidar talebi ve sistemi tehdit etme potansiyeli ile ilişkisini ortaya koyarken, AB normlarının ve AB sürecinin topluma benimsetilmeye çalışılan yaygın kanının aksine, işçi sınıfı ve çalışanlar açısından sosyal güvenlik hakkını koruma altına almadığını, sosyal koruma ile ilgili uygulamaları geniş bir esneklik içinde kavradığını AB'nin hukuk metinlerini inceleyerek ortaya koyuyor. "Avrupa Birliği Ülkelerinde Sosyal Güvenlik" başlıklı yazısında Yıldırım Koç; gerek tarihsel süreç içerisinde sosyal güvenlik hakkının gelişimini, gerekse bugün var olan Avrupa işçi sınıfının sosyal hakların kaynağını Avrupa'nın emperyalist sömürüne bağlamakta, işçi sınıfının örgütlü mücadelesinin bu

kazanımlarda temel bir belirleyen olmadığını ileri sürmektedir. Bu analiz işçi sınıfının tarihsel süreçteki rolünü analiz eden pek çok çalışmanın ve değerlendirmenin sonuçları ile uyumluluk içermemektedir. Yine Koç'un ileri sürdüğü, "Avrupa'da işçi sınıfı emperyalist sömürden aldığı pay nedeni ile Avrupa sermayedarları ile çıkar ortaklığı içindedir ve sosyal haklarında gerileme söz konusu değildir" tespiti, Fransa ve Hollanda'da yapılan referandumun sonucunda işçi, emekçi ve köylü nüfusun büyük oranda AB'ye hayır dediği düşünüldüğünde, Avrupa'da artan işsizlik, özelleştirmeler, kamusal hizmetlerdeki kısıtlamalar ve buna karşı verilen sınıfsal tepkiler hatırlandığında bu yaklaşım tartışmalı görünmektedir. Oğuz Topak dostumuz, "Birlik, Kriz ve Sosyal Güvenlik" başlıklı yazısında; Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı'nın arkasında sermayenin yeni birikim stratejisine yönelik kurumsal düzenleme ve dönüşüm dinamiklerinin yattığını, iktisat ve sosyal politika analizleri ile ortaya koyuyor. Tufan Kaan "Sosyal Güvenliğin Piyasalaştırılması: İstikrar ve yapısal uyum Programları" başlıklı yazısı ile; IMF ve Dünya Bankası programlarının Az Gelişmiş Ülkeler için önerdiği politikaları ve yapısal uyum programlarının işleyiş mekanizmaları ile sonuçlarını tartışmaya çalışıyor. "Sosyal Güvenlik ve Emek Piyasası" yazısında Şermin Marangoz; sosyal politika ve refah devleti uygulamalarını, emeğin meta halini bozma ve emeğin yeniden metalaştırılması süreçlerini farklı yaklaşımlar çerçevesinde değerlendirerek, emeğin piyasa kurallarına tabi kılınma çabalarını ortaya koyuyor. Gamze Yücesan Özdemir ve Ali Murat Özdemir arkadaşlarımızın ortaklaşa kaleme aldıkları "Türkiye'de Devletin Değişen Rolü ve Sosyal Güvenlik Reformu" başlıklı çalışmaları, Türkiye'de uygulanan sosyal güvenlik reformlarının ancak emek-sermaye çatışmasındaki güç ilişkilerinin irdelenmesi ile doğru analiz edilebileceğini, sermayenin kendini yeniden üretmek adına sosyal güvenlik alanında ortaya koyduğu politikaları eleştirel bir analize tabi tutuyorlar. İstanbul Tabip Odası'ndan Osman Öztürk arkadaşımız. "1999'dan 2004'e Sosyal Güvenlik Reform'u" yazısında; reform sürecinin kronolojik dökümünü ve değerlendirmesini bizlerle paylaşıyor. Sosyal güvenlik hakkı ve bu hakkın kapsamı üzerinden yoksulluğun yönetilmesi yaklaşımını Murat Özveri "Türkiye'de Sosyal Güvenlik Hakkının Geleceğine İlişkin Düşünceler" yazısıyla bizlere aktarıyor. Sendikal mücadelenin içinden bir isim olan Serhat Salihoğlu, "Sosyal Güvenlikte Piyasalaşma Dönemi ve Sendikalar" başlıklı yazısında; sosyal güvenlikte yeniden yapılandırma sürecine karşı duruşta sendikaların rolünü ve yaşanan başarısızlıkların kaynağını irdeleyip tartışırken, sosyal güvenlikteki dönüşüme itirazın sendikaların öncelikli görevleri arasında olmakla birlikte mücadelenin başarısının tüm toplumu bu sürece katmak ve kolektif bilinci geliştirmekle sağlanabileceğini ortaya koyuyor. Dosyamızın son yazısı Diyarbakır'dan bir araştırma, Rojan Arcak, İlhan Diken, Nevruz Gürceğiz'in ortaklaşa yaptıkları "SSK Hastanelerinin Sağlık Bakanlığı'na Devir Sürecinde Yaşanan Sorunlar ve Sağlık Çalışanlarının Yeni Sisteme Uyum, Beklentisi ve Kaygıları" isimli çalışma.

Sosyal Güvenlik dosyamızın alanla ilgili tartışmalara bir katkı sunmasını, reform adı altında uygulanan emek karşıtı politikaların deşifre edilmesine hizmet etmesini diliyoruz. Dosyamızda eksik kalan yanların sizlerin katkılarıyla ileride tamamlanabileceğini umuyoruz. Sevgi ve dostlukla.

*Dr., Pratisyen Hekim, Ankara Tabip Odası Üyesi